

Cynulliad Cenedlaethol Cymru
Y Pwyllgor Cymunedau, Cydraddoldeb
a Llywodraeth Leol

Ymchwiliad i Uwch Gynghrair Cymru
– Crynodeb o'r Prif Argymhellion

Tachwedd 2012



Cynulliad
Cenedlaethol
Cymru

National
Assembly for
Wales

Cynulliad Cenedlaethol Cymru yw'r corff sy'n cael ei ethol yn ddemocrataidd i gynrychioli buddiannau Cymru a'i phobl, i ddeddfu ar gyfer Cymru ac i ddwyn Llywodraeth Cymru i gyfrif.

Gallwch weld copi electronig o'r adroddiad hwn ar wefan y Cynulliad Cenedlaethol:
www.cynulliadcymru.org

Gellir cael rhagor o gopiau o'r ddogfen hon mewn ffurfiau hygyrch, yn cynnwys Braille, print bras, fersiwn sain a chopïau caled gan:
Y Pwyllgor Cymunedau, Cydraddoldeb a Llywodraeth Leol
Cynulliad Cenedlaethol Cymru
Bae Caerdydd
CF99 1NA

Ffôn: 029 2089 8505
Ffacs: 029 2089 8021
E-bost: Pwyllgor.CLLL@cymru.gov.uk

© Hawlfraint Comisiwn Cynulliad Cenedlaethol Cymru 2012
Ceir atgynhyrchu testun y ddogfen hon am ddim mewn unrhyw fformat neu gyfrwng cyn belled ag y caiff ei atgynhyrchu'n gywir ac na chaiff ei ddefnyddio mewn cyd-destun camarweiniol na difriol. Rhaid cydnabod mai Comisiwn Cynulliad Cenedlaethol Cymru sy'n berchen ar hawlfraint y deunydd a rhaid nodi teitl y ddogfen.

Cynulliad Cenedlaethol Cymru
Y Pwyllgor Cymunedau, Cydraddoldeb
a Llywodraeth Leol

Ymchwiliad i Uwch Gynghair Cymru
– Crynodeb o'r Prif Argymhellion

Tachwedd 2012



Cynulliad
Cenedlaethol
Cymru

National
Assembly for
Wales

Crynodeb o'r Prif Argymhellion

Cynhaliwyd y Pwyllgor Cymunedau, Cydraddoldeb a Llywodraeth Leol ymchwiliad i Uwch Gynghrair Cymru

Casgliadau

Mae'n amlwg o'r dystiolaeth a gawsom fod Uwch Gynghrair Cymru (UGC) wedi datblygu llawer ers pan gafodd ei sefydlu, o ran safon y chwaraewyr a'r hyfforddwyr, ac o ran seilwaith y clybiau. Fodd bynnag, er mwyn cynnal y datblygiad hwn, bydd angen rhoi sylw i nifer o faterion, a gobeithiwn y bydd yr adroddiad hwn o gymorth i wneud hynny.

Y pedwar prif faes, sy'n hanfodol er mwyn datblygu pêl-droed yng Nghymru:

- caeau 3/4G;
- y berthynas rhwng Cymdeithas Bêl-droed Cymru a Llywodraeth Cymru;
- y Model Canolfan Gymunedol ar gyfer clybiau Uwch Gynghrair Cymru;
- y berthynas rhwng Cymdeithas Bêl-droed Cymru a chlybiau Uwch Gynghrair Cymru.

Credwn fod cysylltiad rhwng pob un o'r materion hyn. Gallant hefyd arwain at effaith sylweddol, hirdymor ar gynaliadwyedd y gynghrair. Bydd cyflwyno camau i gynorthwyo UGC yn cael effaith gadarnhaol ar bêl-droed ar lawr gwlad, a bydd gwella pêl-droed ar lawr gwlad, yn ei dro, yn arwain at welliannau naturiol yn UGC.

Yn ystod ein hymchwiliad, cododd tystion nifer o faterion nad ydynt yn rhan o'n cylch gwaith, gan gynnwys strwythur UGC; symud y gynghrair i fisoedd yr haf; a'r sylw a roddir i UGC yn y cyfryngau. Rydym wedi cynnig barn ynglŷn â'r materion hyn, ond nid ydym wedi gwneud argymhellion gan nad ydynt yn faterion i ni.

Caeau 3/4G

Er nad yw llwyddiant y model canolfan gymunedol yn gwbl ddibynnol ar gael caeau 3/4 G, os yw clwb am gynyddu'r defnydd a wneir o'i gyfleusterau gan y gymuned, am resymau amlwg bydd arno angen arwyneb a all ddygymod â'r cynnydd hwnnw mewn defnydd.

Cawsom lawer o dystiolaeth o'r budd sylweddol y gall caeau 3/4G ei gynnig yn fwy cyffredinol, gan gynnwys y manteision amlwg o ran cymryd rhan mewn chwaraeon a phêl-droed ar lawr gwlad.

Argymhelliad: Dylai Llywodraeth Cymru ddatblygu strategaeth ar gyfer datblygu caeau 3/4G ledled Cymru.

Argymhelliad: Dylai Cymdeithas Bêl-droed Cymru ac Awdurdodau Lleol edrych ar gyfleoedd i glybiau Uwch Gynghrair Cymru, sy'n dymuno datblygu'r model canolfan gymunedol, gael cymorth ariannol i ddatblygu caeau 3/4G.

Cymdeithas Bêl-droed Cymru a Llywodraeth Cymru

Dim ond yn ystod y blynyddoedd diwethaf y mae Cymdeithas Bêl-droed Cymru wedi datblygu diwylliant mwy eangfrydig. Mae hyn yn amlwg yng nghynllun strategol y Gymdeithas, a gyhoeddwyd yn 2012, ac sy'n nodi uchelgeisiau'r gymdeithas ar gyfer pêl-droed yng Nghymru ac ar gyfer UGC.

Yn ei thystiolaeth, cyfeiriodd Cymdeithas Bêl-droed Cymru at enghreifftiau o lywodraethau lleol a chanolog yn cefnogi cyrff fel y gymdeithas. Rhaid cydnabod nad oes unrhyw berthynas wedi bod rhwng y gymdeithas a Llywodraeth Cymru yn y gorffennol, ac nid yw'n syndod felly nad yw'r gymdeithas bêl-droed wedi cael y gefnogaeth y mae cyrff mewn gwledydd eraill wedi ei chael. Mae angen cyfnod o ddatblygu perthynas o'r fath, dros y blynyddoedd nesaf, os yw'r gymdeithas am gael cefnogaeth gan Lywodraeth Cymru i gyflawni ei chynllun strategol.

Os yw Cymdeithas Bêl-droed Cymru yn awyddus i gael cefnogaeth i UGC gan y llywodraeth ganolog neu lywodraeth leol, bydd angen iddi ddangos y gall gyflawni'r agenda bolisi ehangach o gefnogi chwaraeon ar lawr gwlad a gwella lefelau cyfranogi. Credwn fod y gymdeithas yn cymryd camau breision i'r cyfeiriad hwn, yn enwedig â'r cysyniad o glybiau fel canolfannau gymunedol, a'r system academi.

Argymhelliad: Dylai Cymdeithas Bêl-droed Cymru, Llywodraeth Cymru a Chwaraeon Cymru ddatblygu dull cydgysylltiedig o ddatblygu pêl-droed yng Nghymru.

Argymhelliad: Dylai Llywodraeth Cymru a Chymdeithas Bêl-droed Cymru gynnal trafodaethau ynglŷn â sut y gall cefnogaeth i Uwch Gynghrair Cymru helpu i gyflawni polisi'r Llywodraeth.

Model Canolfan Gymunedol

Mae Cymdeithas Bêl-droed Cymru yn credu bod y model canolfan gymunedol yn elfen ganolog er mwyn sicrhau cynaliadwyedd y clybiau ac UGC. Rydym yn cytuno â'r farn hon. Teimlwn y dylai clybiau UGC gael eu gweld fel ffordd wych o sicrhau gwelliannau mewn pêl-droed ar lawr gwlad, yn enwedig o ran y nifer sy'n cymryd rhan.

O ran cefnogaeth ariannol, nid ydym yn credu y gallwn argymell, yn enwedig yn yr hinsawdd ariannol sydd ohoni, y dylai UGC gael cefnogaeth uniongyrchol gan Lywodraeth Cymru.

Fodd bynnag, o ystyried potensial y model canolfan gymunedol, a'i botensial i helpu i gyflawni amcanion polisi ehangach, credwn y dylai Cymdeithas Bêl-droed Cymru a Llywodraeth Cymru edrych a yw'n bosibl i glybiau sy'n addas ar gyfer y model hwn ddefnyddio adnoddau sy'n bodoli'n barod.

Argymhelliad: Dylai Llywodraeth Cymru weithio gyda Chymdeithas Bêl-droed Cymru i ddatblygu strategaeth i amlinellu ei gweledigaeth ar gyfer clybiau Uwch Gynghrair Cymru fel canolfannau gymunedol, er mwyn sicrhau ei bod yn cefnogi'r weledigaeth ehangach o gefnogi pêl-droed ar lawr gwlad ac ehangu cyfranogiad.

Y berthynas rhwng Cymdeithas Bêl-droed Cymru a chlybiau Uwch Gynghrair Cymru (a chlybiau yn y cynghreiriau bwydo)

Un o'r prif themâu a ddaeth i'r amlwg wrth i ni gasglu tystiolaeth, yn enwedig wrth ymweld â chlybiau pêl-droed, oedd teimlad ymhlith y clybiau a'r cefnogwyr bod Cymdeithas Bêl-droed Cymru a'i strategaethau yn amherthnasol i raddau helaeth. Dywedodd y naill unigolyn ar ôl y llall wrthym fod nifer o strategaethau'n cael eu cyflwyno, ond na allent weld unrhyw welliant ar lawr gwlad.

Efallai nad yw effaith y gwahanol strategaethau a mentrau i'w weld eto, ond roedd yn amlwg bod ymdeimlad o anfodlonrwydd ymhlith y rhai y buom ni'n siarad gyda hwy. Mae gan y gymdeithas lawer o waith i'w wneud er mwyn datblygu perthynas rhyngddi hi a'r clybiau. Er bod strategaethau'r gymdeithas yn swnio'n dda ac yn uchelgeisiol ar bapur, ni fyddant yn llwyddo os nad ydynt yn mynd â'r clybiau (a'u cefnogwyr) gyda hwy.

Wrth gwrs, y ffordd fwyaf effeithiol o ddatblygu'r berthynas hon yw drwy sicrhau canlyniadau pendant, gweladwy sy'n gwella sefyllfa UGC a'i chlybiau.

Fodd bynnag, fel rhan o'r broses credwn fod angen i'r gymdeithas bêl-droed roi blaenoriaeth i gyfathrebu a datblygu perthynas gyda'r clybiau.

Argymhelliad: Mae angen i Gymdeithas Pêl-droed Cymru roi blaenoriaeth i gyfathrebu a datblygu perthynas gyda chlybiau Uwch Gynghrair Cymru, oherwydd heb eu cydweithrediad hwy, ni fydd yn gallu cyflawni unrhyw un o'i strategaethau.

Yr Argymhellion yn Llawn

Argymhelliad 1. Dylai Cymdeithas Bêl-droed Cymru, Llywodraeth Cymru a Chwaraeon Cymru ddatblygu dull cydgysylltiedig o ddatblygu pêl-droed yng Nghymru. Dylai'r Gweinidog Chwaraeon adrodd yn ôl i'r Cynulliad am gynnydd y trafodaethau.

Argymhelliad 2. Dylai Cymdeithas Bêl-droed Cymru a Llywodraeth Cymru edrych sut y gall clybiau Uwch Gynghrair Cymru helpu i gyflawni amcanion polisi ehangach ac edrych ar y gefnogaeth, ariannol ac ymarferol, sydd ar gael i'r clybiau i'w galluogi i wneud hynny.

Argymhelliad 3. Mae angen i Gymdeithas Bêl-droed Cymru roi blaenoriaeth i gyfathrebu a datblygu perthynas gyda chlybiau Uwch Gynghrair Cymru, oherwydd heb eu cydweithrediad hwy, ni fydd yn gallu cyflawni unrhyw un o'i strategaethau.

Argymhelliad 4. Dylai Llywodraeth Cymru weithio gyda Chymdeithas Bêl-droed Cymru er mwyn datblygu strategaeth i amlinellu ei gweledigaeth o glybiau Uwch Gynghrair Cymru fel canolfannau cymunedol, er mwyn sicrhau bod y strategaeth yn cefnogi'r weledigaeth ehangach o gefnogi pêl-droed ar lawr gwlad ac ehangu cyfranogiad.

Argymhelliad 5. Dylai Llywodraeth Cymru ddatblygu strategaeth ar gyfer datblygu caeau 3/4G ledled Cymru.

Argymhelliad 6. Dylai Cymdeithas Bêl-droed Cymru ac Awdurdodau Lleol edrych ar gyfleoedd i glybiau Uwch Gynghrair Cymru, sy'n dymuno datblygu'r model canolfan gymunedol, gael cymorth ariannol i ddatblygu caeau 3/4G.

Argymhelliad 7. Fel rhan o fodel Canolfan Gymunedol arfaethedig Cymdeithas Bêl-droed Cymru, dylai Cymdeithas Bêl-droed Cymru ac Awdurdodau Lleol weithio gyda'i gilydd er mwyn sicrhau bod y clybiau'n cael cymorth i gyrraedd pob rhan o'u cymunedau.

Argymhelliad 8. Dylai Cymdeithas Bêl-droed Cymru a Chwaraeon Cymru edrych sut y gellir defnyddio'r system academi i gefnogi pêl-droed ar lawr gwlad.

Argymhelliad 9. Dylai Cymdeithas Bêl-droed Cymru a Chwaraeon Cymru edrych a oes modd cynnig rhagor o gymorth ariannol i gefnogi pobl ifanc

sy'n dymuno chwarae pêl-droed, ond sy'n cael anhawster i wneud hynny oherwydd y gofynion ariannol (e.e. costau prynu'r dillad, teithio ac ati).